

II

De dormit, nu mai putea fi vorbă. Dintr-odată ziua devenise foarte scurtă. Învățase încă de la școală că la sfârșitul lui decembrie nopțile sunt cele mai lungi din an, dar nu și-ar fi închipuit că de fapt zilele sunt cele mai scurte, neînchipuit de scurte, de dimineața începea consfătuirea membrilor Consiliului și una-două se făcea întuneric. Iar ei nu reușeau să deslușească nimic din încâlceala de propuneri și inițiative care se nășteau în decursul întâlnirii și tot acolo mureau. Nu pentru că n-ar fi fost interesante, unele erau evident folositoare, ci pentru că erau îngropate, dispăreau din discuții din pricina altor idei, altor propuneri. Nu erau mulți membri, în afară de gestionarul Bufetului, care fusese ales Președinte din pricină că toată lumea din Surulești știa cine este și ce poate, cei mai mulți dintre bărbații adunați în sala de mese a fostului restaurant, devenit după plecarea sovieticilor Bufet, sperau în secret la un favor. Se ridicau de pe scaun și susțineau propunerea ca Gicu Bostan, nea Gicu pentru cei mai mulți, să fie ales șeful Suruleștilor. Că e gospodar. Că nu se îmbată niciodată, deși toată ziua e cu mâna pe sticlă. Că e familist, n-are copii, dar are o nevastă care stă cu ochii pe el. Asta nu era nici de bine, nici de rău. Era doar așa, ca să arate că Gicu Bostan e ca toți ceilalți și nu are cum să scape cail și să devină un tiran, un dictator ca nea Nicu, deoarece știe de frică. Iar

nevastă-sa, madam Bostan, e la locul ei, ba chiar strânge sticlele și dă afară de bețivii adormiți în Bufet și chiar spală paharele. Cu lumina aprinsă și geamurile deschise, că nu-i este rușine de muncă!

I s-au descoperit atât de multe calități lui Gicu Bostan, încât inginerul a simțit nevoia să intervină.

— Ajunge. Stăm până dimineața și tot n-o să aflăm ceva nou. Domnul Gicu Bostan e Președinte.

După o clipă, s-a bălbăit nițel, a făcut chiar un gest cu mâna, a lehamite.

— Supunem la vot. De acum totul va fi transparent, democratic. Cine este de acord ca nea Gicu să ne conducă?

Bineînțeles că totul a mers șnur. Mai ales că de undeva apăruse zvonul că noul Președinte va da un rând la toată lumea din partea noilor autorități.

Între „noile autorități“ a ajuns și inginerul Valer Negrea-Negrescu și asta numai pentru că era singurul om din Surulești care știa să repare aparate electrice. Nici măcar nu era meseria lui, dar în câteva luni, de când venise acolo, reușise să mulțumească mai multe zeci de familii. Dar, mai sigur, intrase în Consiliu pentru că avusese inspirația să-l împingă pe Gicu Bostan pe scaunul de Președinte și, mai ales, pentru că scurtase pălăvrăgeala. Ședința s-a desfășurat la etaj, de acolo se putea vedea toată valea Letei și gura minei, nu era deloc urât, dimpotrivă, ofițerii sovietici de altă dată aveau nostalgiile lor, se apucau de băut cu ochii la fâșia întunecată a Letei. După ședință, toată lumea a coborât la parter. Dar n-a ținut mult. Nu se știe de unde a răsărit un zvon.

— E o bombă! În pivnița restaurantului se află o bombă!

Așa plini de chef cum erau, toți participanții la adunarea de alegeri a Consiliului, care urma să salveze și să conducă Suruleștii, au ieșit pe stradă, bulucindu-se. Ingerul n-a

plecat. Nici nu considera că există un motiv de panică. Așa să fi fost, în pivniță să se afle o bombă. Asta însemna că era acolo de zeci de ani, poate de dinaintea sovieticilor, poate din timpul lor. Iar dacă n-a explodat atâția ani, de ce ar fi explodat în acea seară? Era logic și fiind cu totul un inginer, încerca să aibă încredere în rațiune. A mai rămas în Bufet, poate ar fi stat chiar mai mult, să se uite la televizor unde se agita o groază de lume, se dădeau declarații de fidelitate față de noile autorități, cu toate că nimeni nu știa cine erau noile autorități. Chiar era curios să afle ceva din tot balamucul acela, cu militari care se purtau ca niște civili, acum chemați la unitatea militară, și niște civili mustăcioși și bărboși, care se purtau ca niște militari get-beget, cu gesturi decise, cuvinte parcă luate din Regulamentul trupelor de infanterie – afluire, cercetare prin luptă, asigurarea spatelui unității de foc și altele, care te izbeau prin crearea unei realități sângeroase. Iar la Surulești totul se întâmplase și se încheiase în bună pace, dacă nu ținea cont de devastarea sediului Administrației minei, perceput de toată lumea ca loc al autorității. Indiferent cum fusese, cum se comportase acea Autoritate, la Surulești fusese destul de mediocră, mai mult nu era decât era, autoritatea ei trebuia dislocată. Clintită din locul său, răsturnată cu picioarele în sus. Oriunde în țară se făcuse la fel; oamenii își meritau partea lor de satisfacție. Altfel nici că se putea, decât așa, cu nițică violență, cu ceva geamuri sparte, cu vreun dos de mână peste obrazul de acum fleșcăit al directorului care nu înțelegea nimic și de aceea nici nu cerea îndurare. Poate, dacă ar fi cerut, ar fi fost omorât. Așa se întâmplă, un gest, o vorbă interpretată aiurea în acel moment de exaltare ar fi putut justifica orice, inclusiv uciderea prizonierilor. Pentru că asta erau toți din clădirea Administrației în acele zeci de minute cât durase asaltul, niște inamici care au fost luați

prizonieri. Un semn al victoriei insurgenților și cine îi mai întreabă pe victorioși de cum și ce au făcut ca să învingă? Învingătorii au întotdeauna dreptate.

Se părea că ordinea domnea la Surulești, odată cu alegerea lui Gicu Bostan și a inginerului Valer Negrea-Negrescu în fruntea Consiliului care trebuia să aibă grijă de viața trăitorilor din izolata așezare ce părea mai mult legată de trecutul său, reprezentat, nu doar simbolic, mai mult de mina părăsită de zeci de ani, decât de lumea de dincolo de râul Letei. Dar n-a fost să fie.

Luntrașu s-a întors în sala de jos a restaurantului, s-a așezat exact în fața lui la masă, și-a dres vocea, de parcă ar fi vrut să-i atragă atenția că se află acolo și i-a spus:

— Văd că a mers de data asta. Cel mai important, pe timpul unei agitații ca acum, este să-i împiedici pe cei agitați să stea grămadă. Fie că se află în stradă, fie că sunt adunați în aceeași sală. Aș zice că varianta a doua e chiar mai periculoasă. Când oamenii sunt adunați într-o sală, ajung să ia hotărâri pentru cele ce urmează absolut necontrolate. Când sunt în stradă, le duc la îndeplinire. De aceea e bine să găsești soluții ca fiecare să ajungă la casa lui. Acolo, cu nevasta ori cu vecinii, mai bea un pahar de vin, mai roade o ciozvârtă, vorbesc de toate, dar până la urmă se duc la culcare. Chiar dacă hotărâsc ei să facă una sau alta, până dimineață le trece!

Inginerul era foarte atent la ce spunea Luntrașu, nici n-ar fi trebuit să-i atragă atenția, dregându-și glasul.

— Și cine trebuie să-i controleze? Acum suntem liberi, înțelegi, domnule, liberi! Acum suntem ca-n Franța!

Desigur, inginerul își dădea seama că era cam caraghios să vorbești despre libertatea din Franța la Surulești, dar acesta fusese primul gând care-i venise atunci când l-a auzit pe crainicul televiziunii anunțând că „dictatorul a fugit“.

Mai ales că era același crainic care cu o zi înainte anunța grav măsurile de „restabilire a ordinii“, luate în ședința Comitetului Politic Executiv prezidată de Tovarășul.

Luntrașu nici măcar nu s-a încruntat. Nici nu l-a contrazis. I-a spus doar atât:

— Nu e nicio bombă. Dar putea să fie. Din vremea rușilor, un complot din vremea sovieticilor, rezistența din munți, putea să fie. Am controlat eu, nu e nimic, totul e curat, dar putea să fie. Eu am aruncat ideea bombei de la subsol. Și a mers. Merge întotdeauna. Cum întotdeauna cineva trebuie să controleze situația. Dacă nu noi, o controlează alții. Să nu-ți închipui că nu mai există și alții, în afară de dumneata și de mine. Dar dintre toți, doar noi mai avem o legătură cu restul țării, cu Capitala, cu Centrul. De aceea e de datoria noastră să controlăm situația. Chiar și chestia asta, că ești singurul care a rămas, restul s-au risipit pe la casele lor, revoluția obosește, domnule, asta îmi arată că, într-adevăr, noi avem datoria să controlăm situația. Ca profesioniști! Noi suntem singurii profesioniști din văgăuna asta. De aceea nu avem încotro, trebuie să facem ceea ce e de făcut. Părea ușor băut, Gicu Bostan știa cui să-i umple paharul mai des, la chestii din astea nu-l întrecea nimeni, de-aia și fusese ales în fruntea listei.

A doua zi s-a dovedit că Luntrașu avea dreptate. Nu erau ei singurii care voiau să aranjeze lucrurile în Surulești. Și nici nu se aflau în Franța, cu toate că nici Franța asta n-o fi vreo minune, după cum a comentat, mormăind, Haron Luntrașu.

Gicu Bostan a convocat prima ședință a Consiliului dimineața la ora 4. Nu se știa cum, dar reușise să-și organizeze o „grupă de auto-apărare“, alcătuită din câțiva pensionari mai în putere. De fapt, în Surulești puteai găsi pensionari și de 40 de ani, toți lucraseră la mină. Chiar și

după plecarea sovieticilor, care s-a petrecut la sfârșitul anilor '60, de fapt au plecat de acolo cu totul când au intrat în Cehoslovacia, în subteran s-au mai făcut lucrări de consolidare a galeriilor. Piatra nu s-a mai încărcat în trenuri, dar cineva luase hotărârea, sus de tot, ca mina să nu fie închisă, ci doar conservată. Era una dintre măsurile care nu aveau niciun cusur – niciodată nu se știe!

Ședința de la ora 4 dimineața i-a lămurit destul de bine situația reală lui Valer Negrea-Negrescu. Gicu Bostan avea o brumă de autoritate și știa foarte bine că nu va dura prea mult și de aceea se grăbea. Cum s-a spus, voia să-și aranjeze ploile, înainte ca lucrurile să intre într-o relativă normalitate. Dacă unii se gândeau cum și ce să facă pentru a ocupa ce era de ocupat – birouri, vreun apartament mai de Doamne-ajută!, cele câteva funcții care te țineau în legătură cu autoritățile, oricare ar fi să fie acestea, de la județ ori de la București, Gicu Bostan avea doar un singur gând, cum să facă niște bani, repede și mulți. Ori în Surulești nu exista nicio cale de făcut bani. Banii veneau în Surulești aduși de Luntrașu, cu camionul, fie că erau pensii, fie că erau cele câteva pli-curi de leafă, oricum, nu exista un izvor al lor acolo. La Bufet, Gicu Bostan vânduse cea mai mare parte din băuturi pe datorie, „pe caiet“, cum zicea toată lumea, datorie care se achita la sfârșitul lunii, când Luntrașu venea cu săculeții de bani. Nu erau sume mari, aproape toți se cheltuiau în prima săptămână, cu plata datoriei. Toată lumea plătea pentru că se știa: nu plătești, nu are nea Gicu cu ce să aducă de băut și de ciugulit. Era un circuit economic înțeles de toată lumea și respectat, de aceea și funcționa. Un singur lucru îl deosebea de restul circuitelor economice – la Surulești nu se mai producea nimic de mulți ani. Chestiunea asta îl frământase pe